Ecologische beoordeling van een bouwterrein aan de Warmoltsstrjitte 130, Harkema

Opdrachtgever	S. van der Wiel
Referentie	M. Terpstra, Ecologische beoordeling van een bouwterrein aan de Warmoltsstrjitte 130, Harkema. A&W-notitie 3203. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	3203.kaw.19
Status	Definitief
Datum	17 januari 2019, met aanvulling 28 januari 2021
Projectleider	R.J. Strijkstra
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies

Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 3 - Boven links: Houtwal oostzijde met sloot. Boven rechts: Sloot met elzenrij westzijde. Beneden: overzicht plangebied vanaf westzijde

1. Inleiding

Op een terrein aan de Warmoltsstrjitte 130 te Harkema is de bouw van een woonhuis voorzien. Er is daarvoor onderzoek nodig in het kader van de ecologische wet- en regelgeving. de heer van der Wiel heeft Altenburg en Wymenga gevraagd dit uit te voeren.

Het doel van het onderzoek is een ecologische quickscan waarin de effecten van beoogde ingrepen worden beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (EHS in Fryslân). Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van (beschermde) natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Als eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Daarnaast is een veldbezoek aan het plangebied uitgevoerd op 15 januari 2019. Er is daarbij gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of bedreigde planten- en diersoorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

2.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen aan de oostkant van Harkema aan de Warmoltsstrjitte 130 (figuur 1). Het bestaat uit een landbouwperceel dat zal worden gebruikt als bouwkavel. Het landbouwperceel is een voedselrijk grasland.

Ten zuiden van het perceel bevindt zich een smalle sloot met daarachter een houtwal bestaande uit Zwarte els, Eenstijlige meidoorn en braam. De sloot heeft aan de kant van het perceel een flauwe oever met braam en Pitrus. Aan de overkant is de oever steiler, waarna de houtwal grenst aan een smalle weg. Aan de overzijde van deze weg bevinden zich landbouwpercelen.

Ten westen grenst het plangebied aan een bestaande kavel met een woonhuis. Ten noorden bevindt zich een rij jonge zwarte elzen en de Warmoltsstrijitte. Ten oosten van het beoogde bouwgebied strekt de kavel zich nog verder uit en bevindt zich nog een rij aangeplante zwarte elzen.

2.2 Beoogde werkzaamheden

In het plangebied zal een woonhuis worden gebouwd. De houtwal en de sloot aan de zuidzijde zullen blijven bestaan en vallen buiten het beoogde bouwgebied. Naar alle waarschijnlijkheid zullen enkele jonge elzen aan de noordzijde moeten wijken ten behoeve van de geplande bouwwerkzaamheden.

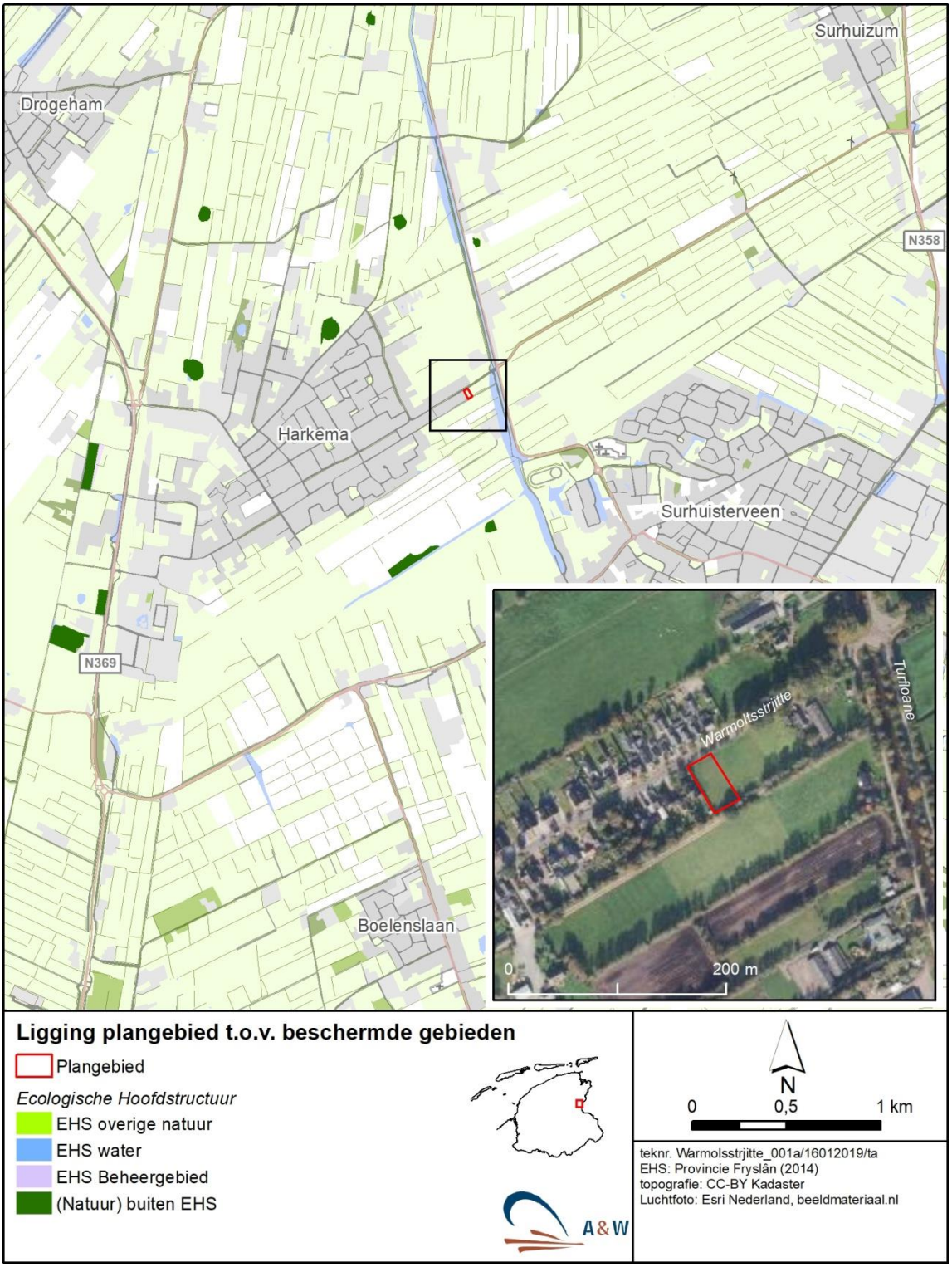

***Figuur 1**. Ligging van het plangebied in de omgeving (bron: ESRI)*

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Natuurbeschermingswet: Voortoets

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Alde Feanen op ongeveer 13,5 kilometer afstand van het plangebied. Dit Natura 2000 gebied is onder anderen aangewezen voor Bittervoorn, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Grutto en verschillende soorten ganzen en eenden. Gezien de grote afstand van het plangebied en de kleinschaligheid van de werkzaamheden worden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Alde Feanen verwacht.

3.2 Ecologische hoofdstructuur – Natuurnetwerk Nederland

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op ongeveer 2,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied nabij Kootstertille. Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden is het onwaarschijnlijk dat de beoogde ingrepen direct van invloed zijn op dit gebied of op andere NNN-gebieden.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Naast de Natuurbeschermingswet en de provinciale regelgeving ten aanzien van de EHS, kunnen gebieden ook beschermd zijn door andere vormen van regelgeving, zoals provinciale verordeningen ten aanzien van ganzenfoerageergebied. Uit kaartgegevens blijkt dat het plangebied geen onderdeel is van overige beschermde gebieden zoals ganzenfoerageergebied. Ook is dit niet nabij het plangebied aanwezig. Hierdoor worden er geen negatieve effecten op overige vormen van gebiedsbescherming verwacht.

3.4 Kap houtopstand

Conform de landschappelijke inpassing wordt aan de voorzijde van het perceel de mogelijkheid voor meer openheid in de huidige elzensingel geboden en wordt er aan de oostzijde een nieuwe elzensingel aangeplant. Echter, in de huidige situatie is er aan de voorzijde geen sprake van een aaneengesloten elzensingel. In de huidige situatie is er al sprake van openheid. Daarbij bedraagt het aantal bestaande bomen aan de voorzijde ook al minder dan 21.

Op grond van de Wnb moet een kapmelding worden ingediend voor de kap van een houtopstand buiten de bebouwde kom waarbij sprake is van één of meer rijen van 21 of meer bomen of om een bosoppervlakte van minimaal 1.000 m^2. Aangezien er in de huidige situatie al geen sprake is van een bomenrij en er minder dan 21 staan is, voor de uitvoering van het plan geen kapmelding nodig. Voor de aanplant van de nieuwe elzensingel is geen ontheffing Wnb vereist aangezien er geen sprake is van herplant maar van een toevoeging van een nieuwe elzensingel.

3.4 Samenvattend

Op basis van de hierboven genoemde redenen veroorzaken de beoogde werkzaamheden geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Friesland hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied aan de rand Harkema, omringd door landbouwpercelen en de bebouwde kom, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit een huidig landbouwperceel dat in de toekomst gebruikt gaat worden voor een nieuwbouwwoning. Dit perceel is een begraasd voedselrijk grasland. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten
- Ongewervelde diersoorten
- Reptielen
- Vissen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De werkzaamheden binnen het plangebied veroorzaken om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Relevante soortgroepen

Op basis van de literatuurstudie en het veldbezoek is hieronder een overzicht gegeven van de soorten die (mogelijk) binnen en nabij het plangebied aanwezig zijn. Er is beschreven of ten aanzien van beschermde soorten negatieve effecten kunnen optreden die samenhangen met de beoogde werkzaamheden en inrichting. Er is tevens beoordeeld welke consequenties er zijn ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

Amfibieën

Uit de NDFF blijkt dat de Heikikker is waargenomen op ongeveer vier kilometer van het plangebied bij Kootstertille. Voor deze soort is echter binnen het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig, omdat de soort in voedselarme gebieden voorkomt. De sloot ten zuiden van het plangebied is voedselrijk en grenst aan een landbouwgebied. De sloot is daarom niet geschikt als

leefgebied voor de Heikikker. Tevens wordt de sloot met houtwal in de in de plannen niet aangetast. Om deze redenen wordt er geen risico op aantasting van beschermde amfibieën onder artikel 3.5 Wnb verwacht.

Tijdens het veldbezoek in januari werden er geen amfibieën waargenomen. Echter kunnen er door verpreidingsgegevens van de beschermde amfibieën en het aanwezige biotoop een aantal amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb worden verwacht. Het gaat hier om leefgebied van Kleine watersalamander, Gewone pad, Bruine kikker en Bastaardkikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling vanuit de Provinciale Staten van Friesland voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij Artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Conclusie
De geplande werkzaamheden veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën.

Vogels
In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

De houtwal aan de zuidkant van het plangebied biedt nestelmogelijkheden voor algemeen voorkomende broedvogels zoals Merel en Roodborst. Deze structuur wordt echter niet aangetast. Grondbroedende soorten zouden kunnen nestelen op het grasland, maar dit is onwaarschijnlijk vanwege de hoge verstoringsdruk van de bebouwde kom, naastliggende weg en beweiding.

Om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen is de meest zekere methode het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal van 1 maart tot 1 september). Tijdens werkzaamheden in het broedseizoen is het van belang te voorkomen dat tijdens er broedgevallen ontstaan binnen het werkgebied. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouwmateriaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen
Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Een lijst van de betreffende soorten is opgenomen in de Wet natuurbescherming. Tijdens het veldbezoek zijn er geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in of nabij het plangebied.

Conclusie vogels
Door de uitvoering van de plannen ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, als door de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden. Dit kan worden voorkomen door werkzaamheden uit te voeren of te starten buiten het broedseizoen en het ongeschikt maken van het werkgebied voorafgaand en tijdens werkzaamheden in het broedseizoen. Buiten het broedseizoen wordt geen conflict verwacht door het ontbreken van jaarrond beschermde nestplaatsen.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger en Watervleermuis (NDFF). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen
Vleermuizen in Nederland hebben hun verblijfplaatsen hoofdzakelijk in bomen of gebouwen, afhankelijk van de soort en het seizoen. Zowel de houtwal als de elzenlaan grenzend aan het plangebied bevat geen geschikte bomen voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook zijn er geen gebouwen aanwezig in het plangebied.

Foerageergebied en vliegroutes
Zowel de houtwal grenzend aan het plangebied als de elzenlaan kunnen gebruikt worden als foerageergebied en/of vliegroute door vleermuizen. De houtwal zal niet door de werkzaamheden worden aangetast. De jonge elzen aan de noordkant worden eventueel wel aangetast ten behoeve van de werkzaamheden. Deze rij elzen maakt geen onderdeel uit van een doorlopende bomenlaan en zal daarom niet gebruikt hierdoor minder waarschijnlijk worden gebruikt als vliegroute. Voor de verplaatsing tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen namelijk gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. Tevens is er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig en zal het verdwijnen van een klein aantal jonge elzen geen negatief effect hebben op de functionaliteit van de omgeving als foerageergebied of vliegroute. Wanneer werkzaamheden in de schemering of nacht plaats zullen vinden kunnen bouwlampen de mogelijke vleermuisvliegroute aan de zuidkant verstoren. Om dit te voorkomen wordt geadviseerd mogelijke lichtuitstoot richting deze mogelijke vliegroute (de houtwal) te vermijden.

Conclusie vleermuizen
Door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen zal er geen conflict ontstaan met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen. Wel kan er een mogelijk conflict ontstaan met de Wnb wanneer grote lichten tijdens de schemering of nacht de mogelijke vliegroute voor vleermuizen verstoort aan de zuidzijde. Dit kan worden voorkomen door lichtuitstoot in de richting van de houtwal te minimaliseren.

Overige zoogdieren
Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal zoogdiersoorten voorkomt, beschermd onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Ree, Haas, Konijn, Vos, Egel en verschillende soorten muizen (NDFF). Provinciale Staten van Friesland heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij

projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling. Hierdoor ontstaat er geen conflict met artikel 3.10 van de Wnb met betrekking op deze zoogdieren.

Een aantal overige zoogdiersoorten genieten bescherming onder artikel 3.5 van de Wnb. Eén van deze soorten, de Otter, is volgens verspreidingsgegevens aanwezig op meer dan drie kilometer van het plangebied. In het plangebied is echter geen geschikt leefgebied aanwezig voor deze soort. Hierdoor wordt er geen conflict verwacht met zoogdieren die vallen onder artikel 3.5 van de Wnb.

Conclusie Overige zoogdieren
Om bovenstaande redenen veroorzaken de geplande werkzaamheden in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdiersoorten.

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken leidt de ecologische beoordeling van het plangebied tot onderstaande conclusies.

Gebiedsbescherming
Wet natuurbescherming: Natura 2000
Het plangebied ligt niet in of nabij Natura 2000-gebieden. De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden in de wijdere omgeving zijn aangewezen. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming.

Natuurnetwerk Nederland
Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. Door de werkzaamheden ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van NNN-gebieden.

Overige gebiedsbescherming
Het plangebied is geen onderdeel van gebieden die zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied of overige natuur. Hierdoor ontstaat er geen conflict tussen werkzaamheden en Wet natuurbescherming ten aanzien van overige gebiedsbescherming.

Soortbescherming
Door uitvoering van de plannen zat geen conflict ontstaan met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten, mits er geen broedende vogels worden verstoord tijdens de werkzaamheden en er rekening wordt gehouden met lichtverstoring op een mogelijke vliegroute voor vleermuizen.

Literatuur

NDFF.